

Journal of Applied Tourism Research

2022, Vol. 3, No. 2, 139-148



ISSN: 2717-8951

THE EFFECT OF THE COVID 19 PROCESS ON THE CAREER PLAN OF TOURIST GUIDING STUDENTS

Meral BÜYÜKKURU¹

Abstract

The Covid-19 epidemic, which emerged in Wuhan, China in December 2019 and affected the world, brought many sectors, especially tourism, to a halt. Tourist guiding activities such as accommodation, transportation, food and beverage sector in the tourism industry have also been interrupted for a long time. Tourist guides could not go on tours for a long time, and they suffered a serious loss of income. Therefore, it is thought that the students of the Tourist Guiding Department, where education and training activities are carried out in almost all universities in Turkey, are also affected by the pandemic process and are worried about the future of the profession. In this direction, the aim of the research is to evaluate whether the Covid-19 process affect the career plan of Tourist Guiding students. Qualitative research method was used in the research to provide in-depth information on the subject. In the research, in order to collect data, a semi-structured interview form was created by performing content analysis on the studies found through literature review. Interviews were held with the students of Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Tourist Guiding Department. The data obtained from 44 students who participated in the interview were analyzed by content analysis. As a result of the content analysis, the main themes of self-evaluation, getting to know the profession, creating a career plan and professional thoughts under the influence of the pandemic and sub-themes related to them were formed.

Keywords:

Tourist guiding,
Covid-19, career,
student

Article History:

Received:
21 Jul 2022
Accepted:
31 Dec 2022

COVID- 19 SÜRECİNİN TURİZM REHBERLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN KARIYER PLANI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Özet

Aralık 2019'da Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını, başta turizm olmak üzere birçok sektörü durma noktasına getirmiştir. Turizm endüstrisi içinde konaklama, ulaşım, yiyecek-içecek sektörü gibi turist rehberliği faaliyetleri de uzun dönemli kesintiye uğramıştır. Dolayısı ile uzun bir dönem boyunca turist rehberleri turlara çıkamamış, ciddi anlamda gelir kaybına uğramıştır. Türkiye'de neredeyse tüm üniversitelerde eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü Turist Rehberliği Bölümü öğrencilerinin de pandemi sürecinden etkilenerek mesleğin geleceğinden endişe duydukları düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı Covid-19 sürecinin Turist Rehberliği öğrencilerinin kariyer planı üzerinde etkili olup olmadığını değerlendirmektir. Araştırmada konuyla ilgili derin bilgi sağlamak amacıyla nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla literatür taramasıyla elde edilen çalışmalara içerik analizi yapılarak yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşmeler Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Turizm Rehberliği Bölümü öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye katılan 44 öğrenciden elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi sonucunda öz değerlendirme, mesleği tanıma, kariyer planını oluşturma ve pandemi etkisinde mesleki düşünceler ana temaları ve bunlara bağlı alt temalar oluşturulmuştur.

Anahtar

Kelimeler:

Turist Rehberliği,
Covid-19, kariyer,
öğrenci

Makale

Geçmişi:

Alınan tarih:
21 Temmuz 2022
Kabul tarihi:
31 Aralık 2022

¹ ORCID: 0000-0002-1418-6411, Arş. Gör. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği, mbuyukkuru@nevsehir.edu.tr

1. Giriş

Turizm sektörü dinamik yapısından dolayı, meydana gelen her türlü krizden kolayca etkilenebilmektedir. Doğal afetler, terör olayları, uluslararası ve ulusal siyasi krizler, politik istikrarsızlık, salgın gibi olaylar destinasyonların tercih edilirliliğini olumsuz etkilemektedir.

Meydana gelen geniş çaplı olumsuz olaylar turist sayısına, turizm gelirlerine ve bunun sonucu olarak turizm sektörü çalışanlarına yansımaktadır. Tur operatörleri, seyahat acentaları, konaklama ve ulaştırma işletmeleri çalışanları gibi, sektörün en önemli aktörlerinden olan turist rehberlerinin de büyük çoğunluğu işsiz kalmaktadır (Yetgin vd., 2018).

COVID-19 nedeniyle en olumsuz etkilerin yaşandığı turizm sektörü, Covid-19'un zararlarını en aza indirmek amacıyla faaliyetleri tümüyle durdurulan sektörlerin başında gelmektedir. Turizm sektöründe Covid-19 sebebiyle sınırların kapatılması, kurvaziyer gemilerinin açık denizlerden uzaklaşması, yolcu, kargo, sıcak hava balonculuğu gibi tüm hava taşımacılığının durdurulması ve otellerin, restoranların ve turistik alanların kapatılması yaşanan gelişmeler arasındadır.

Türkiye'de Covid-19 nedeniyle kapanmak zorunda kalan işletme sayısı açıklanmamıştır. Ancak Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı'nın (TEPAV) hazırladığı raporda; Ağustos 2020'de konaklama sektöründe Ağustos 2019'a göre 103 bin kişi, seyahat acentesi, tur operatörlüğü, rezervasyon hizmetlerinde ise yaklaşık 12 bin kişi azaldığı belirtilmiştir. Ağustos 2020'de 89 sektörün 24'ünde sigortalı ücretli çalışan sayısında azalış görülmüştür. En çok daralan sektör 103 binlik istihdam kaybı ile konaklama sektörü almıştır. Ağustos 2020'de son 1 yılda çalışan sayısı en hızlı azalan 10 sektör arasında seyahat acentesi, tur operatörlüğü, rezervasyon hizmetleri beşinci sırada yer almıştır. Kriz dönemlerinden turizm sektörü içerisinde en hızlı etkilenen hizmetler seyahat acentacılığı ve tur operatörlüğü hizmetleri olduğu söylenebilir. Bu sektördeki istihdam kayıplarının nedeni COVID-19 salgını gösterilebilir. Aynı rapor Mayıs 2020'de Türkiye'de aktif kayıtlı işletme sayısının Mayıs 2019'a göre %0,2 düşüş gösterdiğini ortaya koymaktadır (TEPAV, 2020). TEPAV 2021 raporunda ise bir önceki yıla göre konaklama ve yiyecek hizmeti sektörlerindeki istihdam %21,8 artış göstermiştir. COVID-19 salgınının Türkiye'deki turizm istihdamını büyük ölçüde etkilediği istatistik ve raporlarda açıkça görülmektedir. Turist rehberi olmak üzere eğitim alan öğrencilerin, kariyer planları ile ilgili kararlar alırken yaşanan bu krizlerden etkilendiği düşüncesi, bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Dolayısıyla, bu çalışmanın pandemi döneminde turizm rehberliği öğrencilerinin kariyer planlarındaki değişiklikler konusunda yapılan sınırlı araştırma çalışmalarına önemli katkı sağladığı düşünülmektedir.

Covid-19 sürecinde kariyer planı etkilenen kesim özellikle iş hayatına girmeye hazırlanan üniversite öğrencileridir. Bu süreci kaygılı bir şekilde takip eden öğrenciler, öğrenimleri doğrultusunda kariyerlerine ilişkin planlar yaparken salgın krizinin yarattığı etkilerden dolayı kariyerlerine ilişkin planlamalarında değişiklik yapma durumunda kalabilmektedir.

Covid-19 salgınının turizm üzerinde uzun vadede nasıl etkiler bırakacağını bugünden tahmin edebilmek için mevcut turizm çalışanlarının ve bu alanda yetiştirilen öğrencilerin görüşlerine başvurmak önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı Covid-19 sürecinin Turist Rehberliği öğrencilerinin kariyer planı üzerinde etkili olup olmadığını değerlendirmektir. Amaç doğrultusunda Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Turizm Rehberliği Bölümü'nde öğrenim gören 44 öğrenci ile online görüşme formları aracılığıyla görüşmeler yapılmıştır.

2. Kariyer Planlama

Kariyer, iş hayatına başlamadan önce kişi tarafından planlanan, söz konusu mesleğe başlanmasıyla örgütün de bu planlamaya ortak olduğu kişiye ait bir kavramdır (Baruch, 2006). Erdoğan (2003), kariyer planlamasını, kişinin güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olma, gerçeği kabul etme, seçimler yapma ve seçilen kariyerden kaynaklanan sonuçların farkındalığını içeren bir öz farkındalık süreci olarak tanımlamıştır.

Dillard (1985), bireylerin kariyer seçimi yapmadan önce ihtiyaçlarını ve hobilerini göz önünde bulundurması, kariyer başarısına ulaşmak için plan yapması ve belirlenen hedeflere ulaşmaya çalışması gerektiğini savunmaktadır. Dillard kariyer planlamanın önemini şu şekilde açıklamaktadır:

- Kariyer planlama ile öz farkındalık kazanılmaktadır. Öz farkındalık, bireyin zayıf ve güçlü yönlerini değerlendirmesidir.
- Planlı bir kariyere sahip olan birey, kariyerinde kişisel doyuma ulaşmaktadır.
- Kariyer planı, bireyi mevcut gelirine ve isteklerine uygun bir gelire sahip olmaya hazırlamayı amaçlamaktadır.
- Kariyer planı bireyi seçim denemelerinden uzaklaştırarak, en etkili seçimi yapmasını amaçlamaktadır. Böylece birey etkin zaman planlamasını da yapmış olur.

Bireyler kariyer planlama süreci sayesinde sahip oldukları bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirerek, yaptığı işten doyum elde edebilir, bunun yanında gelecekleri konusunda gerçekçi beklentilerde bulunabilir, gelecekte mesleki hayatında nelerle karşılaşabileceğini yordayabilir, hedeflerini belirleyebilir ve yüksek motivasyona sahip olabilir (Adıgüzel O, 2008). Ancak birçok kişi, özellikle kariyer planlamasında gelecekte ne yapmak istediklerini belirleme konusunda belirsizlik yaşamaktadır. Uzun yıllar iş tecrübesine sahip çalışanlar bile mevcut işlerinin kendileri için doğru kariyer seçimi olup olmadığından emin değildir. Birçok mezun olmuş öğrenci de aynı belirsizlikle karşı karşıyadır (Agungbudiprabowo et al.,2019).

Kariyer, bireyin hayatında, özellikle de planlarıyla uyumlu bir sektöre girmek isteyen üniversite öğrencileri için son derece önemlidir. Belirsiz kariyer hedefleri, memnuniyetsizliğe ve bireysel kaynakların kaybına neden olabilir. Kariyer seçmek ve planlamak oldukça zordur ve uzun vadeli sonuçları kişiler tarafından hemen farkedilmemektedir (Nyamwange & Masai Mara University, 2016). Bu noktada eğitim kurumları öğrencilere kariyer rehberliği rolünü üstlenmektedir. Öğrencileri seçtikleri alanda kariyerlerine hazırlamakta, sektörün ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerilere yönelik öğrencileri geliştirmektedir. Öğrencilerin gelecekteki kariyerlerine yönelik algıları ve planları bu dönemde oluşmaktadır.

Covid-19 gibi ani olarak ortaya çıkan krizler ilk olarak, ürettiği ve sunduğu ürünlerin karakteristik özellikleri nedeniyle turizm sektörünü etkilemektedir. Turizm, tüm beklenti ve gereksinimler karşılandıktan sonra istek, zaman ve ekonomik şartların uygun olduğu durumda tercih edildiği gibi herhangi bir olumsuz gelişme durumunda öncelikli olarak vazgeçilebilen bir taleptir (Akıncı, 2011). Krizler, turist rehberlerinin kariyer bağlılığını azaltmakta ve ileriye dönük kariyer planı yapmasını zorlaştırmaktadır (Türkay ve Eryılmaz, 2010). Böyle dönemlerde

turist rehberlerine finansal destek verilmemesi, rehberlerin kariyer bağlılığını olumsuz etkilemektedir (Taştan ve Genç, 2017).

Covid-19 pandemisinin öğrencilerin kariyer planlarını etkilediğini veya değiştirdiğini ortaya koyan çalışmalar mevcuttur. Bunlardan biri de Aristovnik vd.'nin (2020) yaptığı araştırmadır. Aristovnik vd. (2020)'nin COVID 19 pandemisinin yükseköğretim öğrencileri üzerindeki etkisine ilişkin yürüttükleri araştırma sonucunda küresel düzeydeki karantina sırasında öğrencilerin %42,6'sının gelecekte profesyonel kariyerleri hakkında endişe duyduğu ortaya çıkmıştır. Bireyler iş veya kariyer planı yaparken çevresel faktörlerden etkilenebilmekte veya kısıtlamalar ve fırsatlar gibi ekolojik değişimler, kişinin kariyerini gerçekleştirme davranışını etkileyebilmektedir. Yılmaz (2020) COVID-19'un neden olduğu bu durumu kariyer şoku olarak tanımlamaktadır. Kariyer şoku bireyin beklemediği bir ortamla karşılaştığı zaman oluşmaktadır. COVID-19'un neden olduğu bu kariyer şoku, öğrencilerin seçtikleri sektörde gelecekteki kariyer ve fırsat planlamalarını değiştirmiş ya da engel olmuştur.

3. Yöntem

2020 yılında Türkiye'de de görülmeye başlayan ve tüm sektörleri etkileyen, etkisinin uzun süreceği öngörülen Covid-19 salgınının Turizm Rehberliği öğrencilerinin kariyer planları üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. COVID-19 salgınının Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerinin kariyer planlaması ile ilgili düşüncelerinde yol açabileceği değişiklikler hakkında derinlemesine bir araştırma yapabilmek için bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Veriler çevrimiçi görüşme formları aracılığıyla toplanmış ve veri analizi yöntemi olarak içerik analizi kullanılmıştır.

Yarı yapılandırılmış açık uçlu görüşme soruları Eylül 2021-Ekim 2021 tarihleri arasında çevrimiçi yöntemle öğrencilere gönderilmiş ve kariyer planlarına ilişkin sorulara yanıt aranmıştır. Görüşme sorularını oluşturmak için literatür taraması yapılmıştır. Görüşme formunda 4 adet demografik soru dışında aşağıda belirtilen sorular yer almaktadır;

- Turist Rehberliği mesleği için hangi özelliklerinizi yeterli/uygun buluyorsunuz?
- Turist Rehberliği mesleğine yetersiz/uygun olmayan özellikleriniz nelerdir?
- Mesleğin en çok hangi olumsuz yönü sizi endişelendiriyor?
- Mesleğin en çok hangi olumlu yönü sizi motive ediyor?
- Mezun olduktan sonra turist rehberliği yapmayı düşünüyor musunuz?
- Turist rehberliği yapmayacaksanız hangi mesleğe yönelmeyi düşünüyorsunuz? Neden başka mesleğe yöneliyorsunuz?
- Özellikle Covid-19 salgını Turist Rehberliği mesleği ile ilgili düşüncelerinizi etkiledi mi? Nasıl etkiledi?
- Sizce Covid-19 salgınından sonra Turist Rehberliği mesleğinde olumlu veya olumsuz ne gibi değişiklikler olacak?

Araştırmanın evreni, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde dört yıllık turizm rehberliği lisans eğitimi alan öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada amaca yönelik örnekleme tekniği

kullanılmıştır. Amaçlı örneklem tekniğinde “örneği oluşturan katılımcılar, araştırmacının araştırma sorunsalına cevap bulacağını düşündüğü kişilerden oluşmaktadır” (Coşkun, Altunışık, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2015). 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Turizm Rehberliği Bölümü’ne kayıtlı 316 öğrenci bulunmaktadır. Katılımcıların verdikleri cevaplar birbirinin tekrarına dönüştüğü noktada çevrimiçi formun paylaşımı durdurulmuş ve toplamda 44 kişiden veri toplanmıştır. Çalışmada katılımcılar K1, K2, K3... şeklinde kodlanmıştır. Veriler yazar dışında alana hâkim başka bir kişi tarafından daha değerlendirilmiştir. Böylelikle geçerlik ve güvenilirlik sağlanmıştır. İçerik analizi sonucunda öz değerlendirme, mesleği tanıma, kariyer planını oluşturma ve pandemi etkisinde mesleki düşünceler ana temaları ve alt temalar oluşturulmuştur.

4. Bulgular

İçerik analizi sonucunda öz değerlendirme, kariyer planını oluşturma ve pandemi etkisinde mesleki düşünceler olarak 3 ana temaya ayrılmıştır. Elde edilen bulguların içerik analizi sonuçları ana tema ve kodlar aracılığıyla sunulmuştur.

4.1. Nitel Verilere İlişkin Bulgular

Katılımcıların %15,5’i 1.sınıf, %29,5’i 2.sınıf, %20,5’i 3.sınıf, %34,5’i 4.sınıf öğrencisidir. Katılımcıların yarıdan fazlası (%59,1) Turizm Rehberliği Bölümü’nü sevdiği meslek olduğu için tercih ettiğini belirtmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Değişkenler	Gruplandırılmalar	%	N
Sınıf	1.Sınıf	15,5	7
	2.Sınıf	29,5	13
	3.Sınıf	20,5	9
	4.Sınıf	35,5	15
Bölümü Tercih Etme Sebebi	Puana göre	25	11
	Sevdiğim meslek	59,1	26
	Seçeneğim yoktu	9,1	4
	Çevre/aile tavsiyesi	6,8	3
	Üniversite mezunu olabilmek	0	0
Yabancı Dil Sınavı	Girmedim	63,6	28
	Puan sınırını geçtim	20,4	9
	Puan sınırını geçemedim	15,9	7

Katılımcıların %63,6’sı Yabancı Dil Seviye Tespit Sınavı’na girmediğini, %20,4’ü sınava girerek turist rehberi ruhsatnamesi için gerekli olan 75 puan sınırını geçtiğini, %15,9’u sınavı geçemediğini belirtmiştir.

4.1.1. Öz Değerlendirme

Kişinin mesleğin gerektirdiği şartlara uygunluğunu değerlendirmesidir. Mesleğe yönelik öz değerlendirme sonucunda alt temalar olarak sosyallik, iletişim yeteneği, bilgi donanımı, yabancı dil bilgisi başta olmak üzere olumlu ve yabancı dil bilgisi yetersizliği, kişilik özellikleri ve bilgi eksikliği ilk sıralarda olmak üzere olumsuz özellikler ortaya çıkmıştır.

Tablo 2: Öz Değerlendirmeye Yönelik Bulgular

<i>Olumlu</i>	
Sosyallik	K1, K10, K17, K19, K20, K21, K27, K35, K36, K38, K40, K41, K42
İletişim Yeteneği	K1, K8, K13, K16, K23, K24, K25, K29, K32, K37, K38
Yabancı Dil Bilgisi	K7, K15, K23, K26, K33, K37, K39, K43, K44
Sürekli Öğrenme İsteği	K3, K4, K6, K13, K28, K37, K40
Bilgi Donanımı	K3, K5, K12, K13, K15, K26
Seyahati Sevme	K3, K5, K13, K16, K20, K34
Fiziksel Uygunluk	K12, K30
Özgüven	K11, K14
<i>Olumsuz</i>	
Yabancı Dil Bilgisi Yetersizliği	K5, K6, K9, K13, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K23, K30, K31, K32, K37
Kişilik Özellikleri	K2, K7, K11, K15, K21, K29, K33, K35
Bilgi Eksikliği	K4, K8, K30, K36
Özgüven Eksikliği	K17
Seyahati Sevmeme	K38

Katılımcılar turist rehberliği mesleğine uygun olduğunu ya da olmadığını düşündükleri özelliklerini değerlendirmişlerdir. Farklı kişileri tanımayı, başkalarıyla bir arada olmayı sevme ve iletişim özelliklerinin, yeteri kadar mesleki bilgi ve yabancı dil bilgisinin mesleği yapma açısından uygun olduğunu belirtmiştir. Bu konuda K20 kişisi “*Sosyal olmayı, seyahat etmeyi, farklı kültürden insanlarla tanışmayı ve farklı kültürleri tanımayı çok seviyorum.*” demiştir. K23 kişisi ise “*Etkin iletişim ve akıcı anlatım ayrıca gezip görme ve benim gördüğüm yerleri başka insanlara gösterip tanıtılma isteği*” diye ifade etmiştir.

Benzer orandaki katılımcılar da kişilik özelliklerinin (agresif olma, çekingen olma vb.) uygun olmadığını ve yabancı dil bilgisinin turist rehberliği yapacak kadar yeterli olmadığını belirtmiştir. Mesleğe uygun olmayan özelliğinin bulunduğunu belirten K11 “*Bir grubu yönlendirecek liderlik vasfına sahip olmadığım endişeliyim*” demiştir. K15 ise “*Bir grubu yönlendirecek liderlik vasfına sahip olmadığım endişeliyim*”, K35 “*Biraz içine kapanık olman*” şeklinde kendilerini değerlendirmiştir.

4.1.2. Mesleği Tanıma

Mesleğin özelliklerini değerlendirmelerine yönelik elde edilen verilerin içerik analizi sonucunda Tablo 3’te belirtilen alt temalar ortaya çıkmıştır. Her katılımcı turist rehberliğinin kendince önemli gördüğü özelliğini/özelliklerini ifade etmiştir. Kariyer planlamasında bireyin hedeflediği kariyerdeki mesleğin özelliklerini bilmesi, hedeflerini, koşullarını doğru yönde oluşturması açısından önem arz etmektedir.

Tablo 3: Mesleği Tanımaya Yönelik Bulgular

Sezonluk olması	K6, K7, K9, K14, K15, K16, K17, K28, K31
Özel yaşamı etkilemesi	K5, K24, K29, K30
Fiziksel güç gerektirmesi	K3, K11, K21, K22, K26
Krizlerden çabuk etkilenmesi	K2, K4, K12, K25, K37
Seyahat imkânı sunması	K1, K3, K4, K6, K8, K9, K15, K21, K26, K28, K29, K32, K33, K36
Yüksek gelir getirmesi	K2, K6, K12, K20, K30, K34
Farklı kültürleri/insanları tanıma imkânı	K7, K9, K13, K19, K21, K25, K39, K40, K43
Bilgiyi güncelleme gerekliliği	K11, K13, K14, K22, K24, K35, K37, K42

Katılımcılar turist rehberliğinin kendilerine seyahat imkânı, yeni kültürler ve yeni yerler keşfetme imkânı sunmasının birer motivasyon kaynağı olduğunu vurgularken diğer yandan yıl boyu sürekliliğinin olmaması, krizlerden kolay etkilenmesi ve çalışma saatlerinin uzunluğu gibi özelliklerinin endişe verdiğini belirtmişlerdir. Örneğin, bu konuda K4 “Çok kırılğan bir yapıya sahip olması. Herhangi bir olumsuz durumda en çabuk etkilenen sektör olması”, K11 “*Sürekli hareket halinde olmanın yoruculuğu*”, K24 “*Özellikle sezonda sürekli turda olacağım için sevdiğilerimle ve ailemle vakit geçiremeyecek olmam endişe veriyor.*” ifadeleriyle turist rehberliğinin olumsuz özelliklerine dikkat çekmektedir. Diğer yandan K13 “*Rehberlik mesleği; ülkemizi temsil etmemize, birçok insanla tanışmaya, farklı kültürleri öğrenmeye, onlara bir şeyler aktarabilme, kişinin kendini sürekli yenilemesine olanak sağlıyor. Bunları düşündükçe mesleğe saygım artıyor ve bu mesleği yapmak istiyorum*” şeklinde olumlu özelliklerinden söz etmektedir.

4.1.3. Kariyer Planı Oluşturma

Katılımcılara mezun olduktan sonra ne yapmak istedikleri ile ilgili sorular yöneltilerek kariyer hedefleri ile ilgili veri alınmıştır. Buna göre 31 (%70) kişi mezun olduktan sonra lisansüstü eğitime devam edeceklerini, 13 (%30) kişi ise böyle bir hedeflerinin olmadığını belirtmiştir. Aynı zamanda mezun olduktan sonra turist rehberliği yapmak isteyip istemedikleri ile ilgili olarak, 30 kişi bu mesleği icra edeceğini, 4 kişi kesinlikle turist rehberliği yapmayacağını, 10 kişi ise henüz karar vermediklerini ifade etmiştir. Turist rehberliği yapmak istemeyen ve kararsız olan katılımcılar hangi mesleklere yönelebileceklerine dair bilgi vermektedir:

- Havaalanı görevlisi
- İngilizce öğretmenliği
- Öğretim elemanı
- Online iş
- Grafik dizayn
- Tercümanlık

Turist rehberliği yapmayacağını veya kararsız olduğunu belirten katılımcılar 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Uzun bir dönem eğitim-öğretim faaliyetlerinin uzaktan yürütülmesi ve dolayısıyla öğrencilerin mezun aşamaya geldiği halde henüz kendilerini mesleği yürütmeye hazır olmadıklarını düşünüyor olabilirler. Bu nedenle mesleğe karşı olumsuz tutum içinde oldukları düşünülmektedir.

Veriler incelendiğinde turist rehberliği yapmak istemeyen ve mesleği yapmakta kararsız olan öğrencilerin çevre/aile tavsiyesiyle ya da puanlarının başka bölümlere yetmediğinden dolayı bölümü tercih eden öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Bölümü bilinçli olarak ve mesleği sevdiği için tercih eden 26 öğrenciden sadece 4'ü kararsız veya mesleği yapmaktan vazgeçtiğini belirtmiştir.

4.1.4. Covid-19 Etkisinde Mesleki Düşünceler

Katılımcılara Covid-19 sürecinde turist rehberliği mesleğine bakış açılarının değişip değişmediğine yönelik sorular yöneltilmiştir. 26 kişi yani katılımcıların yarısından fazlası sürecin düşüncelerini etkilediğini ifade etmiştir. Bu konuda K9 “Etkiledi. Bana mesleğimizin sürekli olmadığını düşündürdü. Pandemiden dolayı gelen turist sayısının azalmasıyla rehberler işsiz kaldılar” şeklinde olumsuz düşüncesini ifade etmiştir. Benzer şekilde K2 “Bu gibi durumlarda turizm ilk etkilenen sektör olduğu için işimiz bir nevi şansa kalacaktır, Zaten sezonluk olan bir mesleğin dolu sezonunun da boş geçme ihtimali olumsuz düşüncelere sebep oldu” diye ifade etmiştir.

Diğer yandan her ne kadar kriz dönemi uzun sürmüş, turistik faaliyetler durma noktasına gelmiş olsa da katılımcıların 15'i sürecin geçici olduğunu ve kararlılıkla mesleğe adım atacağını belirtmiştir. K20 “Pandemide yani 2020 döneminde turist rehberliği durmuştu ama 2021 yaz döneminde ben dahil birçok rehber turlara çıktım. Ben de bir acentede çalıştım ve rehber yardımcısı olarak turlara çıktım. Sezon gayet iyiydi. Bu yüzden geçici dönem olduğunu düşünüyorum” ve K32 “Biraz işler durgunlaşmış olabilir ama her zaman böyle olacağı anlamına gelmez” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

5.Sonuç

Turizmin dinamik bir yapıda olduğu, dünyada yaşanan çevresel, politik, sağlık, terör gibi durumlardan kolayca etkilendiği bilinmektedir. Hem kriz durumunun yaşandığı ülke hem de ülkenin dış turizminden yararlanan ülkeler söz konusu olaylarda turizm politikalarını değiştirmektedir. Özellikle son 50 yılda turizmdeki gelişmeler düşünüldüğünde dünya çapında turizmi etkileyen bu denli küresel bir kriz yaşanmadığı görülmektedir. Çin’de 2019 yılında ortaya çıkan Covid-19 salgını kısa sürede tüm ülkelere yayılmış ve ilk olarak seyahatlere kısıtlama getirilmiştir. Turizmin temel taşı olarak kabul edilen seyahat olgusuna neredeyse tüm ülkeler tarafından yasak getirilmiştir. Dolayısı ile turizm hareketleri uzun süre durma noktasına gelmiştir.

Türkiye’de turizm alanına yönelik lisans düzeyinde eğitim veren 57 tane Yükseköğretim Kurumu bulunmaktadır (Yükseköğretim Kurulu, 2021). Lisans eğitimi alan öğrenciler eğitim-öğretim aşamasında kariyer vizyonunu belirlemektedir. Eğitim öğretim aşamasında mesleği tanımakta, süreç içerisinde mesleğin gerektirdiği beceri ve yeteneklere uygunluğunu değerlendirmekte ve planlarını bu doğrultuda şekillendirmektedir. Yapılan bu araştırmada Turizm Rehberliği öğrencileri mesleğin olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirmiş, ayrıca turist rehberliği mesleğinin kendilerine uygunluğunun farkında olduklarına yönelik veriler elde edilmiştir.

Kariyere yönelik pozitif algıya sahip öğrencilerin kriz dönemlerinde algılarının değiştiğini, mesleğe bakış açısının farklılaştığını gösteren çalışmalar mevcuttur. Ancak nitel yöntemle elde edilen verilerin değerlendirildiği bu araştırma sonuçları Covid-19 pandemisinin öğrencilerin çoğunluğunun her ne kadar turist rehberliğine bakış açısını olumsuz yönde etkilediğini ortaya koysa da bu mesleği mezun olduktan sonra yine de yapmak istediklerini ortaya koymuştur. Bu durumun, eğitime uzun bir zaman harcayan öğrencilerin mezun olduktan sonra başka bir mesleği öğrenmeye vakti kalmayacağı için ortaya çıktığı da düşünülebilir. Öğrencilerin bir kısmı mesleği yapmaktan vazgeçtiğini, bir kısmı ise turist rehberliğinin bu tür krizlerden etkilenen ilk mesleklerden olduğunu fark ettiğini ama bunun geçici bir durum olduğunu bu yüzden de mesleğe yönelik kariyer hedefi oluşturduğunu ifade etmiştir. Mesleği yapmaktan vazgeçen öğrenciler, biraz daha araştırma yapmak, üniversitede çalışmak ya da turizm endüstrisi dışındaki diğer fırsatları değerlendirmek gibi planları olduğunu belirtmiştir. Mesleği yapmak istemeyen öğrencilerin bir kısmı mesleğin kendilerine uygun olmadığını, bir kısmı ise pandemiye gerekçe göstermiştir.

Bu çalışma Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde sadece Turizm Rehberliği Programı öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Covid-19 döneminde öğrencilerin kariyer planlarını daha fazla incelemek için farklı üniversitelerde farklı turizm programlarında da araştırılması önerilmektedir. Bu araştırmanın sonuçları genelleme için temel oluşturamaz. Özellikle öğrencilerin pandemi sırasında turizm sektörüne yönelik algıları ve kariyer planları ile ilgili bu çalışmanın bulgularını desteklemek için turizm sektörü ile ilgili diğer programları içerecek şekilde daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir. Turizm Rehberliği Programı olan yükseköğretim kurumlarının özellikle pandemi döneminde sektördeki kariyer fırsatları konusunda öğrencilere doğru bir yönlendirme sağlamaya yönelik bir plan oluşturması önerilmektedir. Kurumlar mesleki açıdan öğrencinin kendini güvende hissetmesi için sistematik şekilde öğrencilere iş fırsatları listesi oluşturabilir, sektördeki diğer kuruluş veya işletmelerle daha geniş ortaklıklar kurabilir.

Kaynakça

- Adıgüzel, O. (2008). Türkiye’de gençlerin kariyer planlamasını etkileyen faktörler ve üniversite hazırlık öğrencileri üzerine bir araştırma. (Yayınlanmamış doktora tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Agungbudiprabowo, S., Widyastuti, DA. ve Muyana, S. (2019). College students’ career planning ability. 3rd International Conference on Education Innovation (ICEI 2019). *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 387:106-108.
- Akıncı, Z. (2011). Konaklama işletmelerinde kriz sürecinde insan kaynakları yönetiminin rolü ve önemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3(4), 132-152.
- Aristovnik, A., Keržič, D., Ravšelj, D., Tomaževič, N., Umek, L. (2020). Impacts of the COVID-19 pandemic on life of higher education students: A global perspective. *Sustainability*, 12: 8438.
- Baruch, Y. (2006). Career development and beyond: balancing traditional and contemporary viewpoints. *Human Resource Management Review*, 16, 125-138.
- Dillard, JM. (1985). *Lifelong Career Planning*. Bell & Howell Company,

- Erdoğmuş, N., (2003). Kariyer Geliřtirme Kuram ve Uygulama. Nobel Yayınları, Ankara.
- https://www.tepav.org.tr/upload/files/16049824478.TEPAV_Istihdam_Izleme_Bulteni_SGK_Agustos_2020.pdf. Eriřim T: 13.10.2021
- https://www.tepav.org.tr/upload/files/16341867814.TEPAV_Istihdam_Izleme_Bulteni_07_2021.pdf. Eriřim T: 13.10.2021
- Nyamwange, J., ve Masai Mara University. (2016). Influence of student's interest on career choice among first year university students in public and private universities in Kisii county, Kenya. *Journal of Education and Practice*, 7:69-102.
- Taştan, H. ve Genç, E. (2017). Turist rehberlerinin yaşadıkları mesleki zorlukların cinsiyete ve yıllara göre incelenmesi. 1. Uluslararası Turizmin Geleceđi Kongresi: İnovasyon, Giriřimcilik ve Sürdürülebilirlik Kongresi, Mersin: Mersin Üniversitesi Yayınları.
- Türkay, O. ve Eryılmaz, B. (2010). Kariyer deđerleri ve kariyer yolu tercihleri iliřkisi: Türk turizm sektöründen örnekler, *Muđla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 179-199.
- Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV), (2020). İstihdam İzleme Bülteni.
- Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV), (2021). İstihdam İzleme Bülteni.
- Yetgin, D. (2017). Turist rehberlerinin tükenmişlik ve ekonomik kaygı düzeylerinin mesleki bağlılık düzeyleri üzerindeki etkisi. (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskiřehir.
- Yılmaz, V. (2020). Covid-19 and career shock. *TOGU Career Research Journal*, 1(1), 1–9.
- Yükseköğretim Kurulu (2021). YÖK Lisans Atlası. <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-anasayfa.php> Eriřim Tarihi: 01.12.2021.



© Copyright of Journal of Applied Tourism Research is the property of University of Applied Sciences Tourism Faculty and its content may not be copied or e-mailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.